

Favori bir bayramınız var mı?

Her bayramın kendine özgü bir karakteri vardır; mevsime, kutlamanın içeriğine, o güne özgü ritüellere, yemeklere ve geleneklere göre şekillenir. Sizin favori bir bayramınız var mı? Eğer varsa, neden özellikle bu gün?

Yahudi Yeni Yılı Roş Aşana, 1 Tişri'ye denk gelir, bu nedenle sonbaharda kutlanır. Yeni bir Yahudi yılının başlangıcına işaret eder. Aynı zamanda 10 Tişri'de Yom Kipur'da sona eren On Tövbe Günü'nün de başlangıcına işaret eder. Bu, içsel bir düşünme, kişinin son on iki ay boyunca yaşamında izlediği yolu inceleme zamanıdır, ancak sadece bu da değildir. Bu bayramların ciddi doğasına rağmen, birçok yetişkin bu zamanın tadını çıkarır çünkü günlük yaşamın telaşlı ve hızlı temposuna rağmen onları duraklamaya ve düzeltmeler yapmaya teşvik eder. Buradaki ana odak noktası aile, arkadaş çevresi ve kişisel çevre içindeki diğer insanlarla olan ilişkilerdir. Birçok gelenek (tebrik kartları, uzlaşma) ilişkileri geliştirmeyi amaçlar. Roş Aşana'da yemekler çok şenlikli ve sosyaldir, geniş bir aile ve arkadaş çevresini bir araya getirir. Yom Kipur'da oruç tutanlar için, aile orucunun başlamasından önceki ve bitiminden sonraki yemekler de samimi bir karaktere sahiptir.

Yom Kipur'dan kısa bir süre sonra kutlamalar devam eder. Bir hafta süren Çardak Bayramı Sukot, 15 Tişri'de başlar. Genellikle cemaatler sinagogların, huzurevlerinin, okulların ve anaokullarının yanına yapraklardan oluşan bir kulübe dikerler. Bu kulübeler meyveler, çelenkler ve resimlerle rengarenk süslenir, ancak en önemli özelliği geçirgen olması ve sadece dal ve yapraklardan oluşması gereken çatısıdır. Burası yemeklerin yendiği veya cemaat etkinliklerinin düzenlendiği yerdir. Neden çok az Yahudi bu dönemde geçici bir konut olarak özel bir suka inşa eder? Bunun bir nedeni, genellikle serin ve yağmurlu olan sonbahar havasının yapraktan bir kulübede yemek yemeyi ve hatta uyumayı imkânsız hale getirdiği yerel enlemlerdir. Öte yandan, bir şehir apartmanında birçok insan bunu yapma fırsatına sahip değildir ya da komşularının önünde Yahudi olduklarını "açıklamaktan" korkarlar.

Sukot sekizinci gün Şemini Atzeret bayramı ile sona erer ve ertesi gün Tora'nın sevinci bayramı Simhat Tora ile birleşir. Bu günde sinagoglar, Musa'nın Beş Kitabı'nın bir yıllık okuma döngüsünün tamamlanmasını, son bölümü şenlikli bir şekilde okuyarak ve hemen ardından yaratılış anlatısıyla baştan başlayarak kutlar. Bu sinagog ayinleri, insanların Tevrat tomarlarıyla dans ettikleri, tatlı yağmuruna tutuldukları ve birçok kutsamanın yapıldığı çok neşeli ayinlerdir.

Karanlık kış aylarında, ışık festivali Hanuka insanların ruhlarını aydınlatır. Makabilerin Helenistik işgalcilere karşı kazandığı zafer ve Kutsal Tapınağı'nın (İkinci Bet HaMikdaş) yeniden adanması anılır. Küçük bir sürahi yağın büyük tapınak şamdanını sadece bir değil sekiz gün boyunca yanık tutmaya yettiği söylenen mucizenin anısına, Hanuka şamdanında sekiz akşam boyunca başka bir ışık yakılır. Buna şarkılar, bol miktarda yağda pişirilmiş yiyecek, tipik olarak latkeler (patates krepleri) ve sufganiyot ("çörekler"), dreidel/sevivon (topaç) oyunu oynamak ve çocuklara hediyeler vermek eşlik eder. Sekiz kollu özel şamdanlar olan Hanukiyot, dünyaya bu mucizeyi anlatmak için pencereye yerleştirilir. Son yıllarda bu gelenek, Yahudi toplumunun da Alman toplumunun bir parçası olduğunu açıkça göstermek için belediye başkanları, politikacılar ve halkın huzurunda şehir meydanlarında büyük Hanukiyot'ların yakılmasına yol açmıştır.

Ağaçların Yeni Yılı Tu Bişvat da kışın ortasına, 15 Şevat'a denk gelir. İsrail'de ilk ağaçlar ve çalılar bu tarihte çoktan çiçek açmış olur ve ağaçlar da bu günde dikilir. Ancak bu ülkede, Yahudi mistikler tarafından kurulan tikun veya seder ritüeli, çeşitli meyve ve yemişler yemek, şarap içmek ve ağaçların önemi hakkında metinler ve şarkılar okumakla sınırlıdır. Son yıllarda bu festival, ekolojik konular ve çevreye karşı sorumluluk konusunda genel farkındalığı artırmak için bir vesile haline gelmiştir.

14 Adar'da, Şubat/Mart aylarında, İran'daki Yahudi toplumunun öldürülerek yok edilmekten kurtuluşunun anıldığı Purim Bayramı kutlanır. Kutsal Kitap'taki Ester kitabında anlatılan hikâyeye dayanır ve karnaval tarzında, kostümler ve bolca şamata ile kutlanır. Genellikle çocukların en sevdiği bayramdır, ancak alkol ve iyi yemek tüketimi bu bayramın emirlerinden biri olduğu için yetişkinler de eğlenir.

Dört hafta sonra, Mısır'dan Çıkış'ın sekiz günlük kutlaması olan ve muhtemelen çoğu Yahudi hanesinin günlük yaşamı üzerinde en büyük etkiye sahip olan Hamursuz (Pesah/Fısıh) Bayramı gelir. Buna hazırlık olarak tüm ev iyice temizlenir ve makarna kaldırılır. Bunun yerine sadece "mayasız" ekmek (matsa) ve matsa unundan yapılmış unlu mamuller yenir. Dindar Yahudilerin Hamursuz Bayramı için kendilerine ait çanak çömlekleri vardır ve bunlar bayram süresince normal ev eşyalarının yerini alır. Bayram, saatler süren ve belirli bir sırayı takip eden bir yemek olan Seder ile başlar. Hagada okunur, sembolik yemekler, şarkılar ve metinlerle, geleneksel ve modern yorumlarla Mısır'dan Çıkış yeniden anlatılır, böylece her kişi kendini Mısır'dan çıkmış, esaretten özgürlüğe geçmiş gibi hissedebilir. Seder, aile ve arkadaşlarla yapılan bir etkinliktir; Almanya'daki Yahudi topluluklarında, bu deneyimi herkes için mümkün kılmak amacıyla bunu topluluk Seder akşamlarıyla kutlamak gelenekselidir.

Hamursuz Bayramı ve onu takip eden 6/7 Sivan'daki Şavuot bayramı Omer bağı ile birbirine bağlıdır. Bu elli gün kölelikten kurtuluş bayramı ile Sina'da Tevrat'ın alınışı bayramını birbirine bağlar. Ayinin merkezinde bu olayın On Emir (Çıkış 19-20) ile birlikte okunması yer alırken, mutfak kutlamaları sütlü yemekler, cheesecake (çiskek), lor dolgulu krepler ve çok daha fazlası etrafında döner. Tevrat'ın armağan edilmesinin onuruna sinagoglar, Tevrat ve hahamlık metinlerinin gece geç saatlere, hatta ertesi sabaha kadar çalışıldığı veya diğer Yahudi konularında derslerin düzenlendiği bir Tikun, bir öğrenme gecesi düzenler.

Yeruşalayim şehrinin ve Tapınağının yıkılışının anıldığı 17 Tamuz ve 9 Av oruç günleri yaz aylarına denk gelmektedir. Birinci Tapınak MÖ 587 yılında Babilliler tarafından, İkinci Tapınak ise MS 70 yılında Romalılar tarafından Tiş'a Beav'da (9 Av) yıkılmıştır. "Kara Oruç" olarak da bilinen hüzünlü bir gündür, çünkü 25 saat boyunca yiyecek ve içecekten uzak durulur, sinagoglardaki ışıklar karartılır ve insanlar taburelerde veya yerde oturur. Birçok yas şarkısı söylenir ve Yeremya'nın (Yirmeyahu) Ağıtları da belli bir kederli melodiyle okunur. Yüzyıllar boyunca, tapınağın yıkılmasıyla ilgili eski ayin şiirlerine daha sonra Yahudi topluluklarına yapılan zulümlerle ilgili metinler ve şarkılar eklenmiştir. Şoa/Holokost ile ilgili şiirler ve anılar da okunmaktadır ve muhtemelen yakında bunlara 7 Ekim 2023 ile ilgili metinler de katılacaktır.